

**DEN NORSKE
LEGEFORENING**

Alle yrkesforeninger
Alle lokalforeninger
Alle fagmedisinske foreninger
Norsk medisinstudentforening
Alle regionsutvalg

Deres ref.:

Vår ref.: HSAK201900453

Dato: 02-07-2019

NOU 2019: 14 Tvangsbegrensingsloven - Forslag til felles regler om tvang og inngrep uten samtykke i helse- og omsorgstjenesten

Regjeringen satte 17.6.2016 ned et offentlig utvalg for å foreta en samlet gjennomgang og utrede behov for revisjon og modernisering av reglene om bruk av tvang i helse- og omsorgssektoren. Utredningen som ble avgitt til Helse- og omsorgsdepartementet 18.6.2019, inneholder forslag til ny lov om begrensning av bruk av tvang i helse- og omsorgstjenesten. Tvangsbegrensingsloven vil være relevant for alle leger som jobber i eller i tilknytning til helse- og omsorgstjenesten. Vi ber om tilbakemelding fra foreningsleddene på lovforslagets prinsipielle, etiske og praktisk sider.

I dag hjemles bruk av tvang i helsetjenesten i fire ulike regelsett, Lov om psykisk helsevern, Pasient- og brukerrettighetsloven §4A, Helse- og omsorgstjenesteloven §9 (ved psykisk utviklingshemning) og §9 (ved rusproblemer). Utvalget mener dagens regelverk er fragmentert, verdimessig inkonsistent og legger dårlig til rette for helhetstenkning, og de foreslår derfor en felles lov for bruk av tvang i helsetjenesten.

Lovforslaget innebærer store endringer fra dagens praksis. Fylkesnemnder og kontrollkommisjoner erstattes av en ny felles overprøvningsordning. Tvangsbegrensingsnemndene skal være klage- og overprøvingsinstans, mens fylkesmennene skal motta og gjennomgå alle vedtak og beslutninger.

Bruk av tvang skal ikke lenger knyttes til bestemte kliniske tilstander, men begrunnes i fravær av beslutningskompetanse. Innen psykisk helsevern vil det fortsatt være hjemmel for tvungen behandling med legemidler, men det legges opp til å forby alle mekaniske innretninger som i dag brukes som tvangstiltak. Det åpnes for at man kan gi elektrokonvulsiv behandling (ECT) uten eksplisitt samtykke ved livstruende tilstander.

Utvalgets hovedforslag

- Felles tvangsbegrensingslov for helse- og omsorgstjenesten.
- Økt fokus på forebygging av tvangsbruk. Plikt og rett til tilrettelegging framheves. Full oversikt over omfang av tvangsbruk skal sikres.
- Barns rettssikkerhet løftes fram.
- Ny, felles ordning for saksbehandling, overprøving og kontroll: fylkesmennene og nye tvangsbegrensingsnemnder de sentrale aktører.

- Helhetstenking om individet og tilrettelegging for samhandling i tjenestene sentrale bærebjelker i lovutkastet.
- Fjerning av diagnosenære vilkår i tvangshjemlene. Erstattes med krav om fravær av beslutningskompetanse og «sterkt behov» for aktuelt tiltak. Dette gjelder ikke ved fare for andre.
- Felles, snevrere tvangsbegrep (overvinning av motstand). Det blir lettere å få hjelp for den som ikke viser motstand, men mangler beslutningskompetanse.
- Ny inntaksmodell i tverrfaglig spesialisert behandling for rusmiddelavhengighet, overgang til en tjenestemodell.
- Styrking av adgangen til å forhåndssamtykke til tvang.
- Økt fokus på gjennomføringsfasen. Krav til ivaretagelse av grunnleggende behov og krav til skjermingslokaler.
- Ny reguleringsmodell for skjerming. Skiller ut fra formål, skjerpede vilkår for skjerming som behandling.
- Klarere og strengere regler om inngrep i nødssituasjoner. Hjemmel for mekaniske innretninger som hindrer bevegelsesfriheten, tidsavgrenses til tre år.
- Forbud mot bruk av mekaniske innretninger som hindrer bevegelsesfriheten, i behandling i psykisk helsevern (unntatt ved tvungen ernæring).
- Forbud mot tvang i trenings- og opplæringstiltak.
- Flertallet tilrår å opprettholde en snever adgang til tvangsmedisinering i behandling av psykiske lidelser.
- Flertallet foreslår en snever hjemmel for bruk av elektrokonvulsiv behandling (ECT) uten tvang (ikke motstand) som et livreddende tiltak.
- Reservasjonsordning for antipsykotika og ECT.
- Utprøving av nye modeller for veiledning, rådgivning og støtte til å ta beslutninger i saker etter tvangsbegrensingsloven.

Les mer på siden til Helse- og omsorgsdepartementet

<https://www.regjeringen.no/no/dokumenter/horing-av-nou-2019-14-tvangsbegrensingsloven--forslag-til-felles-regler-om-tvang-og-inngrep-uten-samtykke-i-helse--og-omsorgstjenesten/id2660716/>

Dersom høringen virker relevant, bes det om at innspill sendes til Legeforeningen innen **8. oktober 2019**. Det bes om at innspillene lastes opp direkte på Legeforeningens nettsider.

Høringen finnes på **Legeforeningen.no** under [Legeforeningens politikk – Høringer](#)

Med hilsen
Den norske legeforening

Ingvild Bjørgo Berg
Rådgiver